

نیمه پنهان

جلد شصت و پنجم

برگه‌های گمشده

از تاریخ تمدن اسلامی

..: سعید مسنائی ..:

دفتر پژوهش‌های موسسه کیهان

Research@Kayhannews.ir

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآور

مستغاثی، سعید ۱۳۴۰ -

مشخصات نشر

برگ های گمشده از تاریخ تمدن اسلامی / سعید مستغاثی .

مشخصات ظاهری

تهران: کیهان، ۱۳۹۸.

۵۰۰ ص.: مصور؛ رقعی

فروست

نیمه پنهان: ۶۵.

۹۷۸-۹۶۴-۴۵۸-۳۵۷-۵ :

شابک

فیبا :

وضعیت فهرست نویسی

تمدن اسلامی

موضوع

Islamic civilization :

موضوع

DS ۳۶ / ۸۵ :

رده بندی کنگره

۹۰۹ / ۰۹۷۶۷۱ :

رده بندی دیویی

۵۷۰۲۰۴۳ :

شماره چاپخانه

ISBN: 978-964-458-357-5

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۵۸-۳۵۷-۵

نیمه پنهان ۶۵ (برگ های گمشده از تاریخ تمدن) اسلامی

نام کتاب:

سعید مستغاثی

تألیف:

امیراله ورن

طراح جلد :

شرکت انتشارات کیهان

ناشر:

۱۳۹۸

نوبت چاپ:

۵۰۰ نسخه

تیراژ:

رقعی

قطع:

۴۳۲ صفحه

تعداد صفحات:

۴۵۰۰۰ تومان

قیمت:

اول

تألیف: سعید مستغاثی و امیراله ورن
حق چاپ برای شرکت انتشارات کیهان محفوظ است
تهران - خیابان فردوسی - کوچه شهید شاهچراغی، مؤسسه کیهان

فهرست

۵	فهرست
۱۷	مقدمه ناشر
۲۱	مقدمه نویسنده
	فصل اول
۲۷	یک تمدن گمشده
۳۶	الف) تاریخ قرون وسطی را دریابید
۳۹	چهل مانسبت به قرون وسطی تاریک تر از خود آن دوران است
۳۹	نام‌رسانان تاریخ؟!
۴۱	جوایز نوبل سال ۱۰۰۰ میلادی فقط برای مسلمانان
۴۲	اتفاقات سال ۱۰۰۰ میلادی
۴۴	همه جوان‌های مستعد فقط به زبان عربی حرف می‌زدند
۴۵	هر اثر عربی، معتبر بود
۴۵	صدها سال حاکمیت زبان عربی بر دانشگاه‌های اروپا

- ۴۶..... ای وای که همه جوانان مسیحی فقط زبان عربی می خوانند!
- ۴۷..... انتقال اصطلاحات علمی عربی و فارسی به مراکز علوم اروپایی

فصل دوم

- ۴۹..... خصوصیات دانشمندان اسلامی
- ۵۲..... الف) دانشمندان اسلامی از دیدگاه پدر تاریخ علم
- ۵۳..... علمای مسلمان؛ معیار و ملاک تمدن
- ۵۴..... اختراعات بزرگ در بیت الحکمه بغداد
- ۵۵..... بزرگ ترین پزشک بالینی
- ۵۵..... محمد بن زکریا رازی و ۲۳۰ جلد کتاب مهم
- ۵۷..... ب) ادای نفع فرهنگ اسلامی در قرون بعدی
- ۵۷..... قرن هایی به نام زجری ریب و نیم و خیام و ابن رشد
- ۶۰..... یک جغرافی دان، یکتا ربانی دان و بزرگ ترین محقق مبحث نور
- ۶۱..... پزشکان ممتاز، کاشفان جاذبه و سیارات؛ علمای فلسفه و منطق
- ۶۳..... نام آورترین گیاه شناس و دارو تر فرون و سولمی
- ۶۳..... دانه از ابن عربی الهام گرفت
- ۶۴..... منجم و ریاضیدانی که قرآن تفسیر می کرد
- ۶۵..... جغرافیدان و مورخی که یک عصر را به اسمش نام گذاری کردند

فصل سوم

- ۶۷..... اسلام؛ اساس تمدن اسلامی
- ۷۱..... الف) اولین عامل؛ تشویق قرآن
- ۷۴..... نقش محوری قرآن در اوج گیری تمدن اسلامی
- ۷۵..... الهام از قرآن و روایات در علم
- ۷۶..... قرآن و پیامبر و ائمه اطهار (ع)؛ الگوی دانشمندان اسلامی
- ۷۸..... دانشمندان سخت کوشی که تابع قرآن بودند
- ۷۸..... دانشمندان نجوم که شرح قرآن چراغ راهشان بود

فهرست | ۷

- ۸۰ (ب) اسلام؛ مایه ترقیات علمی و پیشرفت‌های مسلمین
- ۸۰ هر جا اسلام حاکم بود، علم و ادب پیشرفت کرد
- ۸۱ (ج) هدف از مطالعه طبیعت، درک آثار صنع الهی
- ۸۲ دانشمندانی که طبیعت را برای شناخت خدا می‌شناختند
- ۸۲ علم و دانشی که به خلقت شناسی می‌انجامد
- ۸۳ علم نجوم؛ وسیله اثبات توحید
- ۸۴ (د) جهان اسلام، عالم دین و عالم دنیا یکی بود
- ۸۵ علم دینی یعنی علوم تجربی و عقلی به علاوه اصول دین
- ۸۶ ۴ دسته بنومار در فلسفه الهی و اسلامی علم
- ۸۷ علوم اسلامی چهار چارچوب برای پاسخ به تمام دغدغه‌های انسان
- ۸۹ علمی که پایه زندگی مادی و معنوی مسلمانان بود
- ۹۲ پیوند بین مبانی دینی و علم تمدن اسلامی

فصل چهارم

- ۹۵ کشف و ابداع علوم در تمدن اسلامی
- ۹۸ (الف) رنسانس علمی از کتب دانشمندان اسلامی ترجمه شد
- ۹۸ منشأ کتاب‌های علمی از جهان اسلام
- ۱۰۰ علوم اسلامی؛ نخستین علوم جهانی
- ۱۰۱ ۵۰۰ دانشمند اسلامی، فقط در آسیای میانه قرن نهم میلادی
- ۱۰۲ تمدن اسلامی در روزگاری که اروپا در جهالت به سر می‌برد
- ۱۰۵ (ب) علم ریاضی و هندسه
- ۱۰۵ اروپاییان بدون اعداد اسلامی فلج بودند
- ۱۰۶ اولین دانشمند مسلمانی که از صفر استفاده کرد
- ۱۰۷ ابزار ریاضی ابوریحان بیرونی که در تاریخ علم ریاضیات ثبت نشد
- ۱۰۸ آموزش اعداد جدید و اسلوب محاسبه به اروپاییان
- ۱۰۹ پایه‌گذاری مثلثات سطحی و حجمی

- ۱۱۰ استفاده از پرگار و گونیا در علم هندسه توسط مسلمانان
- ۱۱۲ طرح کوچک‌ترین مقیاس ۷۰۰ سال پیش از نیوتن و لایب‌نیتس
- ۱۱۳ (ج) آغازگر دانش شیمی
- ۱۱۳ جابر بن حیان و ایجاد یک رشته جدید علمی
- ۱۱۴ آغازکننده آزمایشات علمی، جابر بن حیان بود
- ۱۱۶ (د) علم فیزیک و مکانیک
- ۱۱۶ خواننده: جاذبه و حرکت
- ۱۲۰ یون اول حرکت، ابن سینا قبل از داوینچی و گالیله و نیوتن
- ۱۲۳ قانون سوم حرکت - چندین قرن قبل از ادعای اسحاق نیوتن
- ۱۲۴ از قانون شکست نور - محاسبه انعکاس آینه‌های مقعر
- ۱۲۵ مخترع اتاق تاریک - مدل اول دوربین عکاسی
- ۱۲۶ ابن هیشم پایه‌گذار علم تئوری
- ۱۲۶ تئوری‌های فیزیک اپتیک ابن هیشم، تأثیر بر لئوناردو داوینچی
- ۱۲۷ کتاب ابن هیشم؛ پایه‌های فیزیک مدرن
- ۱۲۹ کشف ویژگی فولاد
- ۱۲۹ (ه) علم رایج: پزشکی و طب
- ۱۲۹ کشف میکروب توسط شرف‌الدین صابونچی اوعلی
- ۱۳۱ کشف بیماری جذام و برخورد با بیماران جذامی
- ۱۳۲ ابن‌الخطیب، کاشف راه انتقال بیماری طاعون
- ۱۳۳ کسی که رماتیسم مفاصل و سل ستون فقرات را شناخت
- ۱۳۴ یک دانشمند مسلمان؛ کاشف گردش خون ریوی
- ۱۳۶ ابن سینا علیه خرافه اروپاییان
- ۱۳۷ کتاب پایه جراحی در سراسر اروپا
- ۱۳۷ اولین جراحی آب‌مروارید در جهان اسلام
- ۱۳۹ ابزار پزشکی مسلمانان پس از ۷ قرن به اروپا رسید

- ۱۴۰.....حنین بن اسحاق؛ نویسنده اولین کتاب چشم‌پزشکی
- ۱۴۳.....(و) نجوم: محبوب‌ترین علم
- ۱۴۵.....یکی از میان ۵۳۴ منجم اسلامی
- ۱۴۶.....ابوریحان بیرونی؛ کشف کروی بودن و گردش زمین به دور خورشید
- ۱۵۰.....رصدخانه‌های عظیم دوران تمدن اسلامی در مراغه و سمرقند
- ۱۵۲.....تمدنی که از زیر خاکستر یورش مغول بیرون آمد
- ۱۵۴.....دانش دانسندان از اطراف واکناف جهان به مراغه
- ۱۵۵.....مجاهد فاصله خورشید از زمین
- ۱۵۶.....ابن بابیه و روجر، درها را در اروپا به حرکت درآوردند
- ۱۵۷.....فراگیری تازه‌شنسی و باضیات مسلمانان توسط اروپاییان
- ۱۵۹.....اولین کاتالوگ رکاب توسط عبدالرحمن صوفی
- ۱۶۰.....کاشف ستارگان و سیاره‌ها در دوران تمدن اسلامی
- ۱۶۲.....کپرنیک؛ آخرین حلقه دانشمندان اسلام نجوم
- ۱۶۶.....ابوریحان بیرونی پانصد سال پیش از کپرنیک
- ۱۶۷.....حتی در روستاهای سرزمین‌های اسلامی نیز علم وجود داشت
- ۱۶۸.....(ز) علم نوین دریانوردی
- ۱۶۸.....ستاره‌شناسی و ریاضیات مسلمانان
- ۱۷۰.....دریانوردان مسلمان، مخترع نخستین قطب‌نماها
- ۱۷۳.....پیشرفت مسلمانان در دانش دریانوردی
- ۱۷۴.....پایه‌گذاری دریانوردی مدرن در تمدن اسلامی
- ۱۷۵.....(ح) ساخت ابزار و ادوات علمی
- ۱۷۵.....اسطرلاب، سوغات تحصیل جوانان اروپایی در دانشگاه‌های اسلامی
- ۱۷۷.....اولین عینک ذره‌بینی
- ۱۷۸.....ترازوی فیزیک؛ اختراع عبدالرحمان خاذنی
- ۱۷۸.....ساعت فلزی مسی در اوایل قرن دوم هجری

- اولین ساعت‌های زنگ‌دار ۱۸۰
- اولین ساعت‌های مکانیکی ۱۸۲
- اختراعاتی که هر خانم خانه، آرزوی داشتش را می‌کرد! ۱۸۳

فصل پنجم

- نخستین دانشگاه‌ها و مدارس عالی ۱۸۵
- الف) شهرهای علمی در تمدن اسلامی ۱۹۱
- بیمانی: در عثمانی ۱۹۲
- در رشیدی، یک شهر علمی تمام‌عیار ۱۹۲
- بزرگ‌ترین بیمارستان خیره‌ناک تاریخ ۱۹۵
- ب) علم و عالم در اسلام ۱۹۶
- علم آموزی از کتب کهن تا سنین پیری ۱۹۸
- اولین حلقه‌های علمی در کنار ستون‌های شبستان مساجد ۱۹۹
- افتخار اشراف اروپایی به بر سوزنی در مقابل هزاران مدرسه اسلامی ۲۰۵
- شاردن: مقامات علمی اروپا به این ترمین مجتهدین قرار دارند ۲۰۷
- ج) نمایی از مدارس و دانشکده‌های دوران تمدن اسلامی ۲۰۸
- اولین دانشگاه‌هایی که مدرک تحصیلی اعلا کردند ۲۰۹
- دانشگاه‌های اسلامی در قلب آفریقا ۲۱۲
- جایزه در تمدن اسلامی، سوزانده شدن در اروپا ۲۱۵
- د) جامع‌العلوم؛ لقب دانشمندان دوران تمدن اسلامی ۲۱۶
- جهش با الهیات و رسیدن به فلسفه و ریاضیات و نجوم و طب و ۲۱۹
- گاهی طیب، گاه ادیب و وزیر و گاهی هم مدرس و معلم ۲۲۰
- دانشمندی که برای تلطیف فضای بحث علمی، موسیقی می‌نواخت ۲۲۱
- اولین انسانی که پرواز کرد ۲۲۲

فصل ششم

- بیمارستان در تمدن اسلامی ۲۲۷

- ۲۳۲..... الف) بیمارستان اسلامی، بیمارستان اروپایی
- ۲۳۲..... بیمارستان اروپایی در قرون وسطی؛
- ۲۳۲..... محیطی متعفن و آلوده بر روی علف خشک
- ۲۳۴..... بیمارستان اسلامی در قرون وسطی؛
- ۲۳۴..... روشن و نظیف با بخش‌های مجزا و آب لوله‌کشی
- ۲۳۸..... ب) بیمارستان برای تمامی اقشار جامعه
- ۲۴۰..... رهای این بیمارستان به روی همه باز بود
- ۲۴۱..... بیمارستان اسلامی؛ همه معالجات مجانی به اضافه خوراک و دارو
- ۲۴۲..... اولین داروخانه‌ها بر زمین‌های اسلامی
- ۲۴۲..... هزینه‌های پزشک و دارو و غذا از موقوفات تأمین شود
- ۲۴۳..... ج) گزارش کار بهارستان در تمدن اسلامی
- ۲۴۴..... پروتکل‌های طبی بیمارستان‌های معظم بغداد و شهرری
- ۲۴۶..... طلاب علم طب و تجربه در بیمارستان
- ۲۴۷..... بیمارستان‌ها، مکان آموزش طب هم بودند
- ۲۴۸..... وقتی که اشتباهی توسط یکی از پزشکان ساد رخ داد
- ۲۴۹..... ه) راز بیمار نشدن ایرانیان در دوران تمدن اسلامی
- فصل هفتم**
- ۲۵۱..... کاغذ و کتاب در تمدن اسلامی
- ۲۵۳..... الف) تمدن اسلامی و گسترش صنعت کاغذ در جهان
- ۲۵۵..... اوج صنعت کاغذسازی در تمدن اسلامی و انتخاب نام «کاغذ ساز»
- ۲۵۵..... خیابانی در بغداد برای کتاب‌فروشان
- ۲۵۶..... ب) رونق کتاب و کتابخانه در دوران تمدن اسلامی
- ۲۵۷..... ۴۰۰ هزار جلد کتاب در مقابل فقط ۴۵۲ جلد
- ۲۵۸..... کتاب و کتاب‌خوانی؛ یکی از محورهای اقتصاد تمدن اسلامی
- ۲۶۲..... آن زمان که اروپا در جهالت به سر می‌برد

- کتابخانه بزرگ صاحب بن عباد ۲۶۳
- ۴ میلیون جلد کتاب در بغداد، ۳ میلیون جلد در طرابلس ۲۶۳
- یک کتابخانه و فقط یک کتاب ۲۶۵
- گنجینه‌های علوم مسلمانان در اختیار فاتحان طلیطله ۲۶۷

فصل هشتم

- سبک زندگی اسلامی - ایرانی ۲۶۹
- ایرانی‌های کم‌خوراک و میهمان‌نواز ۲۷۱
- الف) وقف و صدقه؛ بنیان اقتصادی و اجتماعی تمدن اسلامی ۲۷۳
- ساخت کارسازان، یکی از کارهای عام‌المنفعه ۲۷۴
- وقف؛ مرمر مال مدارس و دانشگاه‌ها ۲۷۵
- ب) وقف‌نامه‌های رشیدی یکی از اسناد مهم تاریخ تمدن اسلامی ۲۷۸
- هر صنف و طبقه عسی در آن محله و کوچه و خیابان ۲۷۸
- محل تعلیم دروس در مساجد ۲۷۹
- همه مسافران و غریبان پذیرایی می‌سوند ۲۷۹
- آش خوش طعم و بو برای مسکینان ۲۸۰
- ۵ سال، حداقل دوره تحصیلی دانشجویان طب ۲۸۰
- درمان و داروی رایگان برای همه اهالی و مسافران ۲۸۱
- تأمین دارو و طبیب از اقصی نقاط سرزمین‌های اسلامی ۲۸۲
- جزئیات قرارگرفتن بناهای مختلف در شهرک ربیع رشیدی ۲۸۳
- ارسال کتاب‌های وقفی به شهرهای مختلف ۲۸۴
- تعمین وضعیت نور و روشنایی در شهرک ربیع رشیدی ۲۸۵
- از دسته‌بندی کتاب‌ها تا ذخیره غلات و تا تقسیم آب مزارع ۲۸۵
- فصل نگهداری اطفال یتیم ۲۸۶
- موقوفه‌ای با شاخه‌هایی در شهرها و کشورهای دیگر ۲۸۶
- ج) وقف موجب ترویج فرهنگ اسلامی ۲۸۷

۲۸۸..... زنان در موقوفات مسئولیت‌های اصلی داشتند

فصل نهم

۲۹۳..... معماری اسلامی؛ تجلی توحید در خانه و کاشانه

۲۹۴..... معماری هم‌گرا در مقابل سبک واگرایی غربی

۲۹۶..... معماری بدون امضای اسلامی؛ فنای هنرمند مسلمان در ذات وجود

۲۹۷..... الف) بروز اندیشه دینی در زوایای معماری اسلامی

۲۹۸..... حریم؛ ویژگی محوری معماری اسلامی

۳۰۰..... روف‌ترین اثر معماری اسلامی برای اروپاییان

۳۰۱..... ج) خانه رهنما؛ مکانی برای سکونت روح و جسم

۳۰۳..... نور در معماری اسلامی؛ تلطیف فضای خانه

۳۰۴..... آب در معماری باغ‌های اسلام؛ تعالی‌بخش ذهن و روح

۳۰۵..... حوض آب در معماری اسلامی؛ بیانگر اضمحلال بناهای باشکوه

۳۰۶..... مساجد؛ معماری پایدار

۳۰۷..... دین وجه مشترک معماری در گستره تمدن اسلامی

فصل دهم

۳۱۱..... شهرسازی در تمدن اسلامی

۳۱۲..... جایگاه رفیع خداوند

۳۱۲..... دنیا و آخرت در کنار یکدیگر

۳۱۳..... الف) یک شهر افسانه‌ای در مرکز تمدن اسلامی

۳۱۵..... روزگاری که بغداد، مرکزیت علم و هنر بود

۳۱۶..... شروع واقعی رنسانس در بغداد

۳۲۰..... ب) عناصر اصلی شهر اسلامی

۳۲۰..... مسجد، مرکز تمدن‌سازی

۳۲۲..... دروازه قرآن؛ نمود آیین اسلامی بدرقه

۳۲۲..... مناره؛ فانوس راهنما

- ۳۲۳ ۵ هزار حمام تنها در یک بخش از مرکز تمدن اسلامی قرن سوم!
- ۳۲۴ ۶۴۰۰ مدرسه و ۱۶۶۰۰ حمام در ری قرن سوم هجری

فصل یازدهم

- ۳۲۷ هنر و رسانه
- ۳۳۱ الف) تنوری هنری قرآن
- ۳۳۲ خوشنویسی؛ در صدر هنرهای فرهنگ و تمدن اسلامی
- ۳۳۳ تمدن اسلامی؛ نقش اعتقادات بر پرده زندگی
- ۳۳۴ آموزش هنر اسلامی بر اساس سیستم استاد/شاگردی
- ۳۳۶ ج) هنرمندان مسلمان قتل پرده‌ها را کنار می‌زند

فصل دوازدهم

- ۳۳۹ تمدن اسلامی در لندن بر امروز
- ۳۴۳ الف) مسلمانان در سده‌های قرون وسطی
- ۳۴۳ حرکت توسعه علوم در اروپا ناشی از ترجمه آثار علمی اسلامی
- ۳۴۵ سیستم اعداد امروزی از آندلس به اروپا رسید
- ۳۴۵ هیجان‌انگیزترین و بزرگ‌ترین شهر اروپا در قرون وسطی
- ۳۴۷ ب) فرهنگ اسلام بخشی از تاروپود دنیای امروز
- ۳۴۷ انتقال فنون و تکنیک از آندلس به اروپا
- ۳۴۸ مسلمین، اجداد فرهنگی اروپا در علم جغرافیا، اکتشافات و بازرگان
- ۳۴۹ ج) جنگ‌های صلیبی؛ باب ورود تمدن مدرن به اروپا
- ۳۵۲ نخستین جرقه‌های رنسانس از نوشته‌های فیلسوفان مسلمان
- ۳۵۳ حاصل جنگ‌های صلیبی برای اروپا: حمام، نظافت و غذاهای لذیذ
- ۳۵۴ نظافت و حمام برای اروپاییان گناه محسوب می‌شد
- ۳۵۶ اروپاییان توالت رفتن را هم نمی‌دانستند!
- ۳۵۸ د) مدارس و حوزه‌های اسلامی؛ الگوی اولین دانشگاه‌ها در اروپا
- ۳۵۹ جواز درس مدارس عالی اسلامی همان لیسانس امروز

- ۳۶۱.....مسلمانان، اروپاییان را داخل در طریق آدمیت کردند
- ۳۶۲.....(ه) علوم اسلامی به اروپا می‌رسد
- ۳۶۲.....در قرن ۱۲ کتاب‌های خوارزمی به آلمان راه یافت
- ۳۶۳.....زمین‌شناسی و سنگ‌شناسی در قرن ۱۱ به اروپا رسید
- ۳۶۴.....دانش جغرافیای انسانی در قرن نوزدهم به اروپا رسید
- ۳۶۶.....(و) زمانی که هنوز آمریکا وجود نداشت و اروپا در قرون وسطی بود
- ۳۶۷.....کتاب‌های منجمین مسلمان در اروپا ترجمه شد
- ۳۶۹.....بزرگ‌ساره‌شناسی که مسلمانان به اروپایی‌ها دادند
- ۳۷۰.....منشأ تمام نقش‌های بصری، جهان اسلام بود
- ۳۷۱.....سیل ترجمه آثار مسلمانان اسلامی، اروپا را بیدار می‌کند
- ۳۷۲.....رنگین کمان رد پای سنج بود!
- ۳۷۳.....اگر دانشمندان اسلامی نبودند
- ۳۷۴.....رعایت اخلاق در برخورد با دستاوردهای علمی دیگران
- ۳۷۵.....(ز) آزادی افکار و ادیان در تمدن اسلامی
- ۳۷۷.....رواداری و آزادی را از مسلمانان آموختیم
- ۳۷۸.....حکومت اسلامی؛ سرچشمه گفت‌وگوی میان مذهب
- ۳۷۹.....تمدن اسلامی؛ پناهگاه قربانیان خشونت و جنگ و تبیض آزادی
- ۳۸۰.....(ح) مسلمانان چهره کره زمین را تغییر می‌دهند
- ۳۸۱.....کتاب‌شناسی تاریخ تمدن اسلامی
- ۳۹۵.....تصاویر
- ۴۱۹.....فهرست اعلام

مقدمه ناشر

تاریخ، مملو از برپایی و افول و نابودی تمدن های گوناگون است، تمدن هایی که از دوران نخستین بشر برپایه - مصر و نوازل مختلف شکل گرفته و دورانی در مناطق و سرزمین هایی از این کره خاکی به حد و سپس بنا بر عوامل و دلایلی روبه اضمحلال و پایان خود نهادند. درباره تمدن های مختلف بشری چه آنها که دیگر امروزه اثری از آثارشان نیست و چه آنان که به شیوه نمادها و بقایاشان، در گوشه و کناره ها به صورت مخروبه و یادگارهایی خاموش در جای مانده اند، کتاب ها نگاشته شده، صفحات بسیاری سیاه گردیده، مکتوبات زیادی کشف یافته و بعضا تصاویر و فیلم های متعددی ساخته شده است؛ درباره عصر آهن، عصر سنگ، تمدن بابل و آشور، تمدن مصر و آتن و روم، تمدن چین و هند، اقوام مضمحل شده ای مانند مایاها و سکاها و ...

اما در این میان، درباره یک تمدن کمتر و بسیار اندک نوشته شده است. تمدن مذکور غالباً از کتب تاریخ حذف شده و یا توضیح آن به مقداری قلیل محدود گردیده. در واقع به گونه ای نقش این تمدن در تاریخ بشری کم رنگ نمایانده شده که بنا بر

یاد شده در فضای رسانه ای و آکادمیک غرب، بیشتر و بیشتر به این فضای شگفتی برانگیز کمک می‌رساند.

بنا بر آنچه گفته شد، علیرغم ایجاد موانع متعدد از سوی جریان اصلی آکادمیک و رسانه ای و نشر در غرب برای عدم انتشار حقایق تاریخ تمدن اسلامی، اما کتاب‌ها و منابع متعددی از سوی مورخین و نویسندگان و پژوهشگران مختلف غربی منتشر شد که گرچه کمتر در معرض دید عموم قرار گرفت اما از نگاه و دید پژوهشگران و محققین مستقل و کنجکاو و پرسشگر دور نماند.

در این میان بخش مهمی از تاریخ تمدن «ویل دورانت» به عنوان یکی از معتبرترین تواریخ تمدنی موجود، کتاب‌های تاریخ علم پرفسور جرج سارتن که به پدر تاریخ علم در غرب شهرت است، «ساله دکترای پرفسور زیگرید هونکه»، کتاب «رئسانس اسلامی» آدام متز، «تاریخ تمدن اسلام و عرب» گوستاو لوبون، نوشته‌ها و مکتوبات دانشمندانی مانند «آلدو میلی»، «رنتا مری وات»، «جرجی زیدان»، «جان برنال»، «کرلو آلفونسونلینو»، «سرتوماس اربولد» و «آلن گیوم» و... بیش از همه توجهات را به خود جلب کرد تا آن حد که در یکی از دهه‌های اخیر جنبش‌های علمی متعددی از سوی برخی مراکز دانشگاهی اروپا درباره شناساندن تمدن اسلامی به جهانیان شکل گرفته و سال‌هاست که در کشورهایمانند ترکیه و عربستان آثاری درباره تمدن اسلامی البته با رویکرد مصادره به مطلوب حکومت کشورهای یاد شده منتشر می‌گردد اما متأسفانه این گونه تحرکات و جنبش‌های فرهنگی کمتر در کشور ما شکل یافته و یا جدی گرفته شده است.

کتاب حاضر سعی داشته ضمن پاسخ‌گویی به بخشی از مطالبات نسل امروز درباره پرسش از تاریخ تمدن اسلامی، جای خالی جنبش‌های یاد شده را در جامعه ایران یاد آور شده و با نگاهی به مجموعه‌ها و مقالات و مطالب و کتاب‌های متعددی که نمونه‌های آن ذکر گردید، در واقع با یک رویکرد همگرایانه، مجموعه‌ای به هم

پیوسته از تمامی آن کتاب‌ها و تحقیقات و پژوهش‌ها را در یک مجلد به خواننده علاقمند ارائه نماید تا پژوهشگران و جستجوگران تاریخ تمدن اسلامی بدون نیاز به مراجعه مستقیم به نوشته جات و مکتوبات یاد شده (که اینک سالها از انتشار بسیاری از آنها گذشته یا بعضی تجدید چاپ نشده و یا اینکه اصلاً در دسترس نیستند)، بتوانند در یک کتاب و مجموعه به اهم مطالب و محتوای آنها دست پیدا کرده، ضمن اینکه با رویکردی تازه و نگرشی جدید نسبت به این تاریخ تمدن، با تحلیل‌های بیادین و ریشه‌های دینی ابعاد و آثار مختلف آن مواجه شوند.

نویسنده پیش از این مجموعه مستند «تمدن آسمانی» را با همین رویکرد برای رسانه ملی تهیه کرده‌رد و اکنون به شکلی تفصیلی و جامع‌تر حاصل تحقیق و پژوهش خود را در این کتاب گرد آورده است که با تصاویر منحصر به فرد و اسناد بکر و دست اول می‌تواند منبع مناسبی برای محققان و پژوهشگران این زمینه باشد.

به روال معمول این مجموعه مآلده ابتدا از تاریخ ۲۸ بهمن ۱۳۹۶ تا ۲۴ مرداد ۱۳۹۷ در صفحه پاورقی روزنامه کیهان منتشر شد و اینک با اضافات و اصلاحاتی در قالب کتاب در اختیار علاقمندان قرار می‌گیرد. ان شاء الله به یاری خداوند تبارک و تعالی و با عنایت خوانندگان گرامی، اشکالات و ابهامات این مجلد برای چاپ‌ها و مکتوبات بعدی رفع شده تا به لطف الهی در پی آن، ششمین کتاب‌ها و آثار مکتوب و غیر مکتوب متعدد تحلیلی و توصیفی در باب تمدن اسلامی و تاریخ پرفراز و نشیب آن در فضای فرهنگی این سرزمین باشیم.

دفتر پژوهش‌های موسسه کیهان